

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
Hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÄUER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 97. szám.

Csütörtök, április 29.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12
Negyedévre ———— 6
Egy hónapra ———— 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 3 órakor.

Az új Törökország.

— április 29.

Törökország most már ugylátszik igazán ujjaszűetük. A régi Törökország tipikus képviselőjét, Abdul Hamid szultánt megfosztották trónjától s tegnap óta új szultánja, alkotmányos uralkodója van Törökországnak.

Az a nemzeti szellem, amely a XVIII ik század végén Franciaországban fölébredt s világszerte öntudatra keltette az alélt nemzetek öntudatát, világhódító utján eljutott Törökország is és teljes diadalt aratott a régi önkény fölött Abdul Hamidnak bukása mellett, mert szembe helyezkedett úgy a török nemzet történelmi hivatásával, mint az emberiség örök eszméivel. Nem akarta és nem tudta fel fogni azoknak az új-török apostoloknak eszméit, akik a törökség végső hanyatlását és pusztulását korszerű reformokkal kívánták megakasztani. Ha Abdul Hamid s vele az ó-törökök szelleme győz, ez a kiváló nép, amely jellemével, tehetségével s hősiességével egykor a világ első hatalmává emelkedett s mely a vakbuzgóság és zsarnokság uralma alatt a végső tönk széléig jutott, jobb jövőt már hasztalan várt volna.

A törökség élő lelkiismerete, a faj még megmaradt, ősi ereje támadt fel az új-török vezérekben, e világtörténelmi jelentőségű hősökben, hogy népüket a süllyedésből kiemeljék s az emberiség méltó tagjává tegyék. S nemcsak a nemzeti eszme győzedelmeskedett most, hanem az egyetemes emberi művelődés eszméje is.

II. Abdul Hamid bukása fordulópontja a mohamedán világ eddigi utjának. Hatalmas, évtizedekre terjedő reformkorszak kezdete, amelynek lépésről lépésre ki kell irtani a mohamedán világból mindazokat

a motivumokat, amelyek a kulturában megakasztják.

Kétségtelen, hogy a török uttörőknek még óriási problémákat kell ezután megoldaniok, nevezetesen azt a kérdést, hogy vallásuk mikép egyeztethető össze az ujkor összes intézményeivel s kétségtelen az is, hogy az ujjaébredt török nemzeti szellemnek még sok-sok harcot kellend vívnia: — de II. Abdul Hamid bukása jelzi, hogy a tulsuly immár a török nemzet legjobbjaié s jelzi azt is, hogy a török nép rétegeibe is elhatolt immár a megújodási vágy s így a nemzet javarésze a reform-korszak útjára tért. Semmi visszaesés a mohamedán világ átalakulását többé végleg meg nem akaszthatja; a történelem törvényszerűsége diadalmaskodik apró, ravasz és elvetemült kényuracsok fölött. S kiderül az emberiség vigasztalására, hogy van erősebb hatalom, mint egy-egy kényur önkénye, vagy kicsinyes fondorkodása. Az esküszegő szultán azt hitte, hogy orgyilkos ellenforradalommal megállíthatja az időt, — s ime az idő elrobog teteme fölött.

A keleti kényur nincs többé. Az új bizonyára alkalmazkodni fog az alkotmány parancsaihoz, mert öntudatra ébredt nemzet megváltozott világnézlete áll vele szemben s kényszeríti az alkalmazkodásra. S fordulhat bárhog az idő, jöhetnek akár újabb szultánok újabb autokratá főrek-vésekkel: — vak szolgaságnak hódoló török nemzet nincs többé. S ha föl is támadna még egyszer a reakció, minden újabb támadás csak a nép újabb győzelmét idézheti elő.

A magyar nemzetnek az általános emberi szemponton kívül még külön oka is van arra, hogy a nagy változásnak örvendjen. Fajrokság ősi kötelekei s új testvéri kötelekek fűznek a törökhöz. Ha

e nemzet megifjodik, erőre és tekintélyre kap: hatalmas tényezőként áll majd az áradattal szemben Jövőre kiható politikai érdekünk tehát Törökországban a haladás diadala.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután 2 óráig. A kálfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Május 5. A jólékony nőegylet közgyűlése.
Május 6. Megyei áll. választmány ülése.
Május 9. Torontáli jegyzőegylet közgyűlése.
Május 9. Számonekérő tiszti szék.
Május 9. Az 12. nő-egylet közgyűlése.
Május 10. Tavasi rendes megyei közgyűlés.
Május 9. Gyermeknap.
Május 10. Gyermeknap.
Május 11. Közig. Bizottság ülése.

Orgonavirágok.

Kigunyoltok, kicaagtok,
Orgonavirágok,
Mert köztetek könyes szemmel,
Szomoruan járok.

Könyes szemmel, szomoruan,
Fájó szívvel, csendbe.
Mit keressen a borús ősz
Nyiló kikeletbe?

Akármerre járok-kelek,
Levélen, virágon,
Régen eltűnt, eliratott
Ifjuságom látom.

Nem hevitnek hiu vágyak,
Csalóka remények.
Kikeleti édes álmok,
Vissza sosem térnek.

A „TORONTÁL” tárcája.

A ravasz anyóka.

Svendsen Péter édesanyja mindig az élet szomorú oldalát tekintette és mindig elégedetlen volt, ha legalább napjában egyszer nem panaszkodhatott a sok nyomorúságról és a földi lét szerencsétlenségéről. Isten óvjon! Isten vigasztaljon meg! Ezzel végezte rendszeren a siránkozásait. Azután nagyot sóhajtott.

Az udvaruk nagy volt és jólétben éltek. Ezt elismerte és ilyenkor elégedetten mosolygott. De ez csak addig tartott, amíg egyedül volt. Mihelyt valakivel összetalálkozott és a száját kinyiotta, fölhangzott az örökös siráma.

Egyik szép hétfői reggelen elment hozzá Brigitta anyja és ez a látogatás már jelentett valamit. A kávét már megitták, az összes helyi újdonságokat már letárgyalták és Svendsen anyó egyre ismételtette: Az Isten óvjon! Isten vigasztaljon! Sójajtott, nyögött és Brigitta anyja emiatt készülődött is a távozásra. De maradt és ennek jelentősége volt.

— A fiad tegnap ismét nálunk járt! — kezdte a beszédet Brigitta anyja.

— Mit jelenten ez? — gondolta magában az anyó, de hallgatott erről és így szólt:

— Ugy? Az utóbbi időben gyakran volt nálatok. Tetszik neki a házatok.

— Igen.

Kis szünet állott be, azután Brigitta anyja így szólott:

— A ti házatok elég nagy és tehermentes. Miután Brigitta és ő szeretik egymást, szeretném tehát hallani tőled, hogyan vélekedel erről?

Svendsen Péter anyja az örvendetes meglepetéstől majdnem elejtette a tálcát, de elpalástolta gyorsan az izgatottságát és nyugodt maradt.

— Miért mondják nem-et, ha szereti? De mégsem oly könnyű — és mélyen föl-sójajtott.

Brigitta apja a vidék leggazdagabb parasztja volt, Svendsen anyja tehát ez ellen nem élhetett kifogással; de nem mutatta megelégedését. Pedig ő biztatta a fiát, hogy járjon el Brigittához.

— Látod, — mondotta Brigitta anyja — a mi udvarunk nagy és jó pénzt hoz; a ti udvarotok is jó és e kettő együtt a legszebb birtok lesz az egész vidéken.

— Igaz, igaz, — válaszolt az anyó — de bennünket nem lehet csak úgy kidobni innen. Még nem vagyunk olyan öregek.

Déliidőben hazaért Svendsen Péter. Ebéd után pipára gyujtott, azután a feleségére pillantott, aki a tűzhely körül volt elfoglalva.

— Öregem, — szólott — ma reggel eladtam az erdő-parcellát.

— Elment a jó dolgod, ember, hogy eladtad!? — ijedezett az anyó.

Pedig azelőtt gyakran biztatta, hogy adja el. A gazdasághoz nem értett, de a piros és kék bankókat kedvelte, hát még a csengő aranyakat!

— Mennyit kapsz érte?

— En huszonezer koronát kértem és a részvénytársaság tizenötezer koronát ígért. Végre is megegyeztünk huszezer koronában.

— Ó, megint nem vóltál kitartó! Engedtél a rábeszélésnek — siránkozott az anyó, bár sohasem hitte, hogy ilyen magas árban fogják eladni. — Ötezer korona nem játszik szerepet ily nagy társaságnál. Nálunk azonban igen. Ó, ilyen a világ. Isten óvjon! Isten tartson meg!

— Elég már, öregem, felelte bosszusan a paraszt és fölemelkedett. Jó üzletet csináltam. Hiszen nem sok hasznát vehettük az erdőnek...

Este az öreg Svendsen a jegyző kíséretében ment haza. Szokatlan látogató volt ebben a házban.

— Jó estét! — köszönt a hivatalnok. — Egy levél miatt keresem föl magukat. Egy ismerős család bizott meg azzal, hogy szerzek nekik nyári lakást és mivel maguknál

található a legszebb, idejöttem megkérdezni, elfogadnak-e nyári lakókat?

Ez az ajánlat tetszett Svendsen anyónak. Gyorsan kiszámította, hogy mennyi haszna volna ebből. Mennyit nyerne a házbéren? Mennyit számíton föl a tejért, a husért és a főzelékért? Es örült a szíve, hogy kirakhatja majd az ezüst dolgait és meg fogják csodálni és Brigitta anyja irigykedni fog a sikereire. De nem azt válaszolta, amit gondolt.

— Ó, az isten vigasztaljon, a legjobb akaratom mellett sem lehet. Ilyen finom emberek számára nem vagyunk berendezve. És a sok kár, a nagy fölfordulás! A nagy fáradságért sincs köszönet és — hát mit lehet nyerni a nyári lakókon?

A jegyző nem ismerte a ravasz anyókat és így válaszolt:

— Ostobaság! Maguknál elég finom az élet és az uraság jól fizet.

— Ó, de az idő, amit elrabolnak tőlem. De ha a költségeinket megtérítik, — na, nem mondok ellent. Hiszen szívesen segítök az embertársaimon, ha nem kívánják — ingyen.

Vacsora után a paraszt megelégedetten gyujtott pipára.

— Ma jó napunk volt. A fiunkból vőlegény lett, az erdő jó pénzért adtam el és s-ép nyereségünk lesz ezeken a nyári lakókon is.

És Svendsen anyó szintén boldog volt, mert egész életén keresztül még sohasem volt olyan napja, hogy ravaszágával ne szerzet volna kamatokat. Csakhogy ő mindig elrejtette az örömét és egyre siránkozott.

— A fiunkat elrabolták, az erdő elveszett, nem vagyunk többé urak a házunkban. Idegenek jönnek ide és parancsolni fognak nekünk.

A hangja elakadt. És sirt, mint rendszeren. De nagyon csalódnak, akik azt hiszik, hogy ezek a fájdalom könnyei voltak. Ó, nem. Anyóka ravasz És csak örömeiben, boldogságában sirt...

Hjalmar Höglund.

Bus szeméből, — még kacagtok,
Lassan könyek hullnak.
Ezek a bus, fájó könyek,
Titeket siratnak.

Tavaszi múltán, — elhervadtok
Orgonavirágok.
S ködös őszszel, bus szívemmel
Egyásra találtak.

Simonides Gyula.

— **A református püspök elutazása.** Erőss Lajos református püspök és Degenfeld József gróf ref. egyházkerületi főgondnok, akik Nagybecskerekben időztek, tegnap este a 7 óra 25 perckor Pancsova felé induló vonattal Torontál-vásárhelyre utaztak. A püspök a ref. paplaktól a város díszfogatján hajtattott ki a Béga-parti állomásra. A vendégeket számosan kísérték ki kocsin a pályaudvarra, ahol a püspök ismételtet köszönetet mondott a meleg fogadtatásért. A püspök Torontál-vásárhelyről Pancsovára megy, majd a krassószörényi református községet látogatja meg.

Torontál-vásárhelyről jelentik lapunknak: Erőss Lajos református püspök tegnap este háromnegyed 10 órakor Degenfeld gróf egyházkerületi főgondnok kíséretében ideérkezett. A vasuti pályaudvaron a püspököt óriási közönség várta s a kiszállásnál a községetőljáróság élén Sepsey Mihály jegyző üdvözölte az egyházfőket. Az üdvözlőbeszédre a püspök válaszolt, meleg szavakban köszönné meg a szíves fogadtatást. A püspök és Degenfeld gróf ezután a számukra fenntartott díszfogatokra ültek s a menet hosszú kocsisortól és lovasbandériumtól kísérve a közönség lelkes éljenzése közben a díszkapukkal ellátott és fényesen ki-világított uton végig a református paplakhoz indult, ahol Gaicsal János református lelkész üdvözölte a püspököt, aki itt is rövid beszéddel válaszolt. Ma délelőtt 9 órakor a református templomban istentisztelet volt, majd a püspök fogadta az eléje járuló küldöttségeket. Délután 1 órakor a nagyvendéglőben bankettet rendeztek, amelyen részt vett a község színe-java. Este Sepsey Mihály jegyző a vendégek tiszteletére vacsorát ad s a püspök és Degenfeld gróf holnap reggel 7 órakor Pancsovára utaznak.

— **A nagybecskereki közjegyzőség.** A m. kir. igazságügyminiszter rendelkezése a temesvári közjegyzői kamara a Hadfy Döme halálával megüresedett nagybecskereki közjegyzői állásra most pályázatot hirdet. A kérvényeket a pályázati hirdetménynek a hivatalos lapban való harmadszori megjelenésétől számított két hét alatt kell benyújtani a temesvári közjegyzői kamarához.

— **A nagybecskereki gyermeknap.** A gyermekvédő-liga nagybecskereki hölgy-bizottsága ma délután 4 órakor dr. Mihálovics Ödönne úrnő elnöklésével a vármegyeház nagytermében értekezletet tartott, amelyen megállapították a Nagybecskereken rendezendő gyermeknapok részletes programját. Az értekezlet eredményéről lapunk holnapi számában közlünk részletes tudósítást.

— **Az Országos Vörös Kereszt-egyesület közgyűlése.** Az Országos Vörös Kereszt-egyesület értesíti a vármegye főispánját, hogy az egyesület az ideai közgyűlést május hó 24-én délelőtt 11 órakor tartja meg Budapesten, egyben kéri a főispánt, hogy a közgyűlésen a torontálmegyei választmány is képviseltesse magát. Az egyesület torontáli választmányát mint tavaly, úgy valószínűleg az idén is Botka Béla főispán, Jankó Ágoston alispán és Steinitzer Géza takarékpénztári vezérigazgató fogják képviselni.

— **A főgimnázium hangversenye.** Mint már említettük, a nagybecskereki községi főgimnázium a deáksegélyező-egylete javára május hó 1-én este 8 órakor a „Kaszinó” összes termeiben táncdal egybekötött hangversenyt rendez, amelynek műsora a következő: 1. Nicolai O.: Ábránd. A windsori vig nők c. dalműből, előadják harmoniumon Stagelschmidt Jenő VI. o. t., zongorán Sárly Aladár VIII. o. t. 2. Czibulka A.: „Szerenád”, előadja a zenekar. 3. Kiss Gyula: „Valse caprice”. 4. Gyalui F.: „Telefon vidéken”, (magánjelenet), előadja Lasztovicza Sándor VIII. o. t. 5. Hackl N. L.: „A békák királya”, vig daljáték, előadja az énekkar zongora kísérettel. A hangversenyre már serényen folynak az előkészületek s a közönség körében is nagy érdeklődés mutatkozik a hangverseny iránt, amely igen szépnek ígérkezik s biztosra vehető, hogy a főgimnázium ifjúsága,

melytől már annyi szépet láttunk, ez alkalommal is teljes sikert fog elérni.

— **Esküvő.** Jeszenszky Endre nagybecskereki adóosztály ma tartotta meg esküvőjét Bujkovszky Jolán urleánnyal. Bujkovszky Gusztáv tb. megyei aljegyző bájos és szeretetre-méltó nővérével. A polgári esküvő délelőtt 11 órakor volt a helybeli állami anyakönyvi hivatalban.

— **A szabad iskolából.** A kultúregyesület nagybecskereki munkásgimnáziumában tegnap este Szentes Adolf tanár elektrotechnikai, dr. Fialowski Béla kir. törvényszéki orvos pedig egészségügyi előadásait folytatta a hallgatóság élénk figyelmé mellett.

— **A keresztyén nőegylet ünnepsége.** A nagybecskereki keresztyén nőegylet is kivette a maga részét az Erőss Lajos ref. püspök tiszteletére rendezett ünnepségekből. Az egyesület ugyanis a püspök itt időzése alkalmából tegnap délután 5 órakor uzsonnát adott a felső kereskedelmi iskola dísztermében s a virágokkal feldíszített asztalok mellett nagyszámú előkelő közönség várta a püspök és kíséretének megjelenését, a kiket a terembe való belépésükkor hársány éljennel fogadtak. Az uzsonna csinos ünnepélyvel volt egybekötve. Az ünnepélyt Szabó Béla, a filharmóniai egyesület tagja nyitotta meg, aki hegedűn zongorakísérettel eljátszotta Melville: „Bölcsődal”-át és Bosch: „Az erdőben” című szerzeményét. A közönség a pompás játékot zajosan megtapsolta. Utána a filharmónikusok vonósötöse előadta Mozart „G-moll quintett”-jének első tételét s a precíz, kifogástalan játék, valamint az izléses előadás általános sikert aratott. Most Szalay József felkészített rövid beszédet a püspökhöz, Szalay Józsefné pedig a keresztyén nőegylet nevében bucsuzott el a vendégektől. A püspök, miután megköszönte az ovációt és a szíves megvendéglést, Degenfeld gróffal együtt elbucsuolt a jelenvőkől. Ezután Szöllőssy Aranka kisasszony Kozma Andornak „Krisztus mindenütt” című versét szavalta el. Krecsán N. pedig eufoniumon eljátszotta Halévy: „A zsidónő” című operájának egyik szép áriáját, melyet Ripka Imre kísért zongorán. Végeztül Kelényi Sándor elszavalta Várady Antalnak „Iskariót Judás” című melodramját, melyet Fischer Rózika kisasszony kísért zongorán. A közönség úgy a szavalatot, mint a zongorajátékot megtapsolta s ezzel az ünnepély végét ért.

— **A torontálmegyei orvos-egyesület gyűlése.** A torontálmegyei orvos-egyesület, mint az országos orvosövetség fője, ma délelőtt 10 órakor dr. Plechl Szilárd megyei főorvos elnöklésével a vármegyeház nagytermében rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés egyedüli tárgya a törvényhatóság által alkotott szabályrendelet egyes pontjainak a megvitatása volt. A vármegye törvényhatósága ugyanis ez év február 26-án tartott rendkívüli közgyűlésén elfogadta az újonnan kidolgozott orvosi szabályrendeletet, amelyet az orvos-egyesület a mai rendkívüli közgyűlésen kisebb módosításokkal szintén a magáévá tett.

— **Halálozás.** Cserneki és tarkeői Dezsőffy Géza kir. kuriai bíró folyó hó 27-ikén Budapesten 64 éves korában meghalt. Az elhunytban ifj. Daniel Pál országgyűlési képviselő apósát gyászolja. Haláláról a család a következő gyászjelentést közli:

Özv. cserneki és tarkeői Dezsőffy Gézáné szül. Viczián Ida úgy a maga, mint gyermekei: János és neje szamosújvárnémeti Daniel Mária; — Aurél és neje Viczián Julia s ezek gyermekei: Magda, Aurél, Alice; — Jolán és férje szamosújvárnémeti ifj. Daniel Pál s ezek gyermekei: Palika, Margit, Mária; — Ida; — továbbá meghaldogult testvérei: cserneki és tarkeői Dezsőffy Béla, özv. Burg Lajosné szül. cserneki és tarkeői Dezsőffy Otília, özv. Viczián Albertné szül. cserneki és tarkeői Dezsőffy Etelka, cserneki és tarkeői Dezsőffy Emil, valamint a kiterjedt rokonság nevében is megőrt szívet jelent, hogy forrón szeretett férje, a legjobb apa, após, nagyapa, testvér és rokon cserneki és tarkeői Dezsőffy Géza kir. kuriai bíró folyó évi április hó 27-én este 7 órakor életének 64-ik, boldog házasságának 37-ik évében, hosszas szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. A meghaldogultnak hűt tetemei folyó hó 29-én délután 5 órakor fognak a kerepesi-ut melletti temető halottasházában, a róm. kath. egyház szertartása szerint beszentelteni s onnét Szentmártonkátára szállítván, folyó hó 30-án délelőtt 11 órakor az ottani családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent misealdozat folyó évi május hó 3-án délelőtt 9 órakor fog a szt. Ferenc-rendi atyák belvárosi templomában a Mindenhatóknak bemutattni. Budapest, 1909. április hó 28-án. Áldott legyen emléke!

— **A májusi költözökös.** Tudvalévő, hogy a városnak van egy szabályrendelete arra, amely kimondja, hogy a májusi költözökös május hó 1-ével kezdődik s hogy a lakók, kiknek lakásbérletük lejárt, kötelesek május hó 1-én meg-

kezdeni a hureokodást. Az idén azonban ez a terminus némi halasztást fog szenvedni, a mennyiben május hó első napja a munkások ünnepe, második pedig vasárnapra esik. Ennek következtében Nagybecskerek város tanácsa ma délelőtt tartott ülésén kimondotta, hogy a költözökös idő az idén kivételesen csak május hó 3-án kezdődik.

— **Mükedvelői előadás.** A magyarpadéi tanítótestület május hó 1-én, szombaton táncmulatsággal egybekötött jótékony célú mükedvelői előadást rendez, melynek műsora a következő: 1. „A nagy nap előestéjén”, monolog, mondja Epstein Ilonka k. a. 2. „Magyar ábránd”, zongorán előadja Vaidies Rózika k. a. 3. „Feminizmus”, előadja Rázus József. 4. „A miniszterelnök bálja”, vígjáték 1 felvonásban. Szereplők: Grünwald Béla, Psórá Gizuska k. a., Keszély Mariska k. a., Almási Ferenc, Martonosi Ferenc, Masa József, Szőke István, Kadó Ferenc. 5. „Roundó”, zongorán előadja Vaidies Rózika k. a. 6. „Kaszinóból Pézesfalván”, magánjelenet, mondja Brautyics Nadica k. a. 7. „Egy kedves ember”, magánjelenet, mondja Martonosi Ferenc.

— **A pancsovai polgármester halála.** Résztvétel vesszük a szomorú hírt, hogy Mattanovich Adolf, Pancsova városának hosszú éveken keresztül volt buzgó és köztiszt letben álló polgármestere tegnap 59 éves korában meghalt. Az elhunyt polgármester Békán született, Nagybecskereken és Szegeden végezte középiskolai tanulmányait, majd felment Budapestre a jogra. Jogi tanulmányai befejezése után Pancsovára került mint törvényszéki joggyakornak, majd törvényszéki jegyző lett. 1875-ben megválasztották Pancsova város tanácsnokává, nem sokára városi főjegyző, később pedig polgármester lett. Polgármestersége alatt ő felsége érdemeinek elismerésül először a királyi tanácsosi címmel, majd a magyar nemességgel tüntette ki. Halála széles körben élénk részvételt kelt. A temetés ma délután ment végbe nagy gyászpompával s a gyászszerteráson részt vett dr. Perisics Zoltán polgármester is, aki városunk nevében koszorút helyezett Mattanovich ravatalára.

— **A patriárka új uradalmi igazgatója.** Bogdanovics Lucian karlócazi szerb patriárka dalyai nagy uradalmának igazgatójává kinevezte Sztankovits Bránkót, Sztankovits Lázár szatpári nagykereskedő fiát, a nagykomlósi San Marco hercegi uradalom jelenlegi tisztjét.

— **A gazdasági szakértők.** A m. kir. földmívelési miniszter a birtokrendezési ügyekben Torontál-vármegye területére a következőket jelölte ki gazdasági szakértőkké:

Jovanovics Gyula nyug. őrnagy, antalfalvai lakost, ifj. Daniel Pál orsz. képviselő, birtokos, bánlaki lakost, Wadler Nándor birtokos, esenei lakost, Jagodics Bogumil nagybirtokos, bókai lakost, Marton Andor megyei gazdasági előadó, nagybecskereki lakost, báró Baich Iván nagybirtokos, boesari lakost, Lukácsy Imre gazd. iskolai igazgató, nagyszentmiklósi lakost, Jenovay Zoltán nagybirtokos, szerbittebei lakost, Hartner József nyug. jószágigazgató, perjamosi lakost, Tallian Béla vbtt. nagybirtokos, törökkanizsai lakost, Solymos Gusztáv nagybirtokos, törökbecsei lakost, Bezuk István birtokos, zombolyai lakost, Konkoly Samu birtokos, nagybecskereki lakost, Neurohr Miklós birtokos, grabácsi lakost és Steyer István birtokos, nagybecskereki lakost.

— **A boszniai póttartalékosok itthon.** A 29-ik közös gyalogezredhez tartozó póttartalékosok, akiket a szerb válság idején levezényeltek Boszniába s akik hónapokig állomásoztak Neveszinyben, tegnap este a Szeged felől jövő vonattal visszaérkeztek Nagybecskerekre. A póttartalékosokat, számszerint mintegy 400 embert a megérkezés után tüstént a Rezső-laktanyába vitték, ahol éjjelre megszálltak s ma délután megkezdik a leszerelést, amelyet valószínűleg még a mai nap folyamán be is fejeznek, úgy, hogy holnap már visszatérhetnek családjaik körébe.

— **Öngyilkosság idegenben.** Mint Csókáról jelentik, ott kedden Serényi Jenő vasvári lakos agyonlőtte magát. — Serényi sógorához, Székely József csókai dohánybevitő intézeti hivatalnokhoz ment látogatába, már azzal a tervvel, hogy öngyilkos lesz. Az anyagi gondokkal vívott nehéz harcban nem tudott helyt állni, — küzdött, de siker nélkül; végre más kibúvót nem talált, mint-hogy eldobja magát az életet. Kedden sógorával együtt ment el sógora hivatalába, majd mikor az kiment a szobából, a nála levő revolverrel agyonlőtte magát és azonnal meghalt. Hátrahagyott leveleiben anyagi zavarát nevezi meg tettének okául.

A kínaiak már mi előttünk régen ismerték a legfontosabb találmányokat, mint a papír, a porcelán stb. Az asztronómia és számtan náluk már rég művelt tudomány volt. Mesterséges fogakat ott már évszázadok óta ismertek, mert a kínai nagy súlyt helyez fogaira. Hogy fogainkat el ne veszítsük, elégséges, ha azokat reggel és este egy általánosan használt fogapoló szerrel tisztítjuk, mint a milyen a S a r g - f e l e K a l o d o n t.

Gödörbe fuladt. Mint Nyerőről írják, Kippe József ottani lakos a napokban egy kis időre feleségével együtt távozott hazából. — Kipeinek Jeremiás nevű és fél éves kis fia ezalatt az udvaron látszódott és játék közben az udvaron lévő vizes gödörbe esett. Mikor szülei visszatértek, megfuladva, holtan találták meg a szerencsétlen gyermeket.

Színház.

* **Török Irma vendéjátéka.** Polgár Károly tegnap este ismét szép színházi estét nyújtott a nagybecskereki közönségnek. Vendéjátékra meghívta Török Irmát, a budapesti Nemzeti-színház jeles művésznőjét s tegnap este volt az első föllépése Öbnet drámájában, a Vasgyárosban. A művész Claire szerepét játszotta az ő ismert kiváló művészetével. A közönség mindvégig élvezettel kísérte művészi játékát s meleg tapsokkal honorálta. Mellette egyenrangú művésztársaként kell fölemlitenünk Halasi Mariskát, aki Athénais szerepében mindenben természetes és igaz alakítást nyújtott. Derblayt G ó z o n Béla játszotta tetszéssel s B. F e h é r Laura, V i r á n y i Sándor, R e m e t e Géza, P e t e r d i Etuska, S o l y m o s i, H a l a s i Béla, valamint a többiek is jó együttest alkottak. A színház csaknem egészen megtelt.

* **A dolovai nábob leánya.** Ma este Herczeg Ferenc klasszikus darabja „A dolovai nábob leánya” kerül színpadra, amelyben Török Irma, a Nemzeti-színház művésznője másodszor lép föl mint vendég. A művész Jóh Vilma szerepét játsza, amely tudvalevőleg szintén egyik legjobb szerepe.

TÁVIRATOK A válság.

A kormány lemondása a hivatalos lapban.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A hivatalos lap mai száma közli a kormány felmentéséről szóló királyi kéziratokat, amelyekkel egyúttal a király megbizta a jelenlegi kormányt az ügyek további vezetésével.

A királyi kihallgatások.

Budapest, április 29. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint politikai körökben beszélnek, a király május első napjaiban hallgatja meg a kibontakozás ügyében azokat a politikusokat, akiket a kormány kihallgatásra előterjesztett. Az elsők között van T i s z a István gróf volt miniszterelnök, akit állítólag azért ajánlottak kihallgatásra, hogy esetleg ő csinálja meg az új választásokat és szerezzen magának a kimaradt értékes elemekből új pártot, amelylyel résztvenne a küzdelemben.

Kossuth és a banksoport.

Budapest, április 29. (A „Torontál” ered. távirata.) K o s s u t h Ferenc környezetéből eredő hírek szerint Kossuth nagyon fel van háborodva a függetlenségi pártnak ugynevezett banksoportja ellen amiatt, hogy míg a hétfői hivatalos pártértekezleten a banksoport tagjai meghúzták magukat, suttymban intrikálnak. A forrás szerint Kossuth azt mondta volna, hogy akik nem akarják követni, azok vonják le nyíltan a konzekvenciát, de ne izgassanak a háta megett.

Különböző hírek.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetlenségi pártból eredő hírek szerint új pártértekezletet akarnak tartani, amelyen a függetlenségi párt a mostani válságban is nyíltan és hivatalosan kifejezze az önálló bank melletti

álláspontját. Azt is beszélnek, hogy Justh arra biztatja a függetlenségi párt tagjait, hogy hívassák össze a Házats hozassanak határozatot a Házssal az önálló bank felállítására nézve.

A p p o n y i Albert grófhoz közelálló körökben Apponyinak egy állítólagos kijelentését kolportálják. E szerint Apponyi Albert gróf azt a kijelentést tette volna, hogy most látja csak, hogy milyen hiba volt a régi szabadelvű pártot megsemmisíteni.

Politikai körökben azt beszélnek, hogy a függetlenségi pártban most egy új paktum tervének csinálnak propagandát, amely a terv propagálói szerint alkalmas volna a kibontakozásra. A terv szerint a koronával egy új paktum kötötnék, amelyben az új kormány és az azt támogató többség kötelezné magát a választói reformnak a királyi trónbeszédben értelmezett megvalósítására, vagyis biztosítanák a királynak az általános, titkos, községenkinti választói jog megalkotását, ha viszont a király garantálja bizonyos időre az önálló bank felállítását.

A törökországi forradalom.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szalonikiból sürgönyzik, A b d u l H a m i d volt szultán kíséretével együtt tegnap éjjel külön udvari vonaton odaérkezett. A pályaudvaron katonaság volt felállítva, majd innen ugyancsak katonai kísérettel egy a szultánnak berendezett villába szállították, ahol Abdul Hamid állandó katonai őrizet alatt internálva lesz.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a nemzetgyűlés elhatározta, hogy azok, akik a régi regim alatt vagyont szereztek, tartoznak kimutatni a vagyonszerzésnek jogos alapjait, különben vagyontukat elkobozzák.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, L u f t i beyt, a budapesti főkonzult kinevezték az új szultán első kamarásává.

Egy másik konstantinápolyi jelentés szerint a Yildiz összes férfi és női rabszolgáit szabadon bocsátották s ezzel megszüntették Törökországban a rabszolgaságot.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szalonikiból sürgönyzik, most már bizonyos, hogy A b d u l H a m i d n a k az életét megkímélik s csak fogságban fogják tartani.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Berlinből jelentik: A berlini „Lokalanzeiger” konstantinápolyi tudósítójának alkalma volt az új szultánnal, V. M o h a m e d d e l beszélgetni. A tudósító szerint a szultán alacsony férfi, élénk szürke szemekkel és öszbevegyült bajusszal. A szultán a tudósítónak a következőket mondta:

— Ön német újságíró? En szeretem az újságírókat és szeretem a sajtót, mert gyönyörű az a feladata, hogy a népek körében a felvilágosodást és a tudást terjessze. Mondja meg minden németnek, a kiket én nagyrabecsülök, hogy én, a mióta csak gondolkodom, mindig az alkotmányért élttem és mindig hű szolgálja leszek az alkotmánynak. Ez nálatok az állam és a nép közös boldogulásának alapja. Töletek európaiaktól tanultuk és a ti tanítások és tudományotok nálunk hálás és gyümölcsöző talajra esett. Közölje ön, hogy én az összes európai hatalmaknak a barátja vagyok és csak az a vágyam, hogy Törökország valamennyi hatalommal barátságban és szeretetben éljen, különösen a mi régi barátunkkal és jóakarókkal: Németországgal.

Hírek a király gyöngékedéséről.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti táv.) Egyes fővárosi lapok Kossuth Ferencnek azt a kijelentést adták a szájába, amely szerint azt mondta volna, hogy a király a magyar politikusok kihallgatását gyöngékedése miatt halasztotta volna el. Ezt ma félhivatalosan megcáfolják, Kossuth ilyen kijelentést nem tett.

Bécsi jelentés is alaptalannak mondja a király gyöngékedéséről szóló híreket. A király ma reggel nyitott kocsin hajtattott Schönbrunnból a Burgba, ahol külön kihallgatáson fogadta a perzsa követet, azután pedig általános kihallgatást adott. A király a legjobb egészségben van.

A német császár Bécsben.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsi hivatalos jelentés szerint a német császár Korfuból való hazatérében május 25-én érkezik Bécsbe. A császár csak néhány óráig marad Bécsben, jobban mondvá Schönbrunnban s még aznap este elutazik.

A szerb és a bolgár király találkozása.

Budapest, április 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A belgrádi „Zvono” című lap azt jelenti, hogy Péter szerb király és Ferdinánd bolgár király a legközelebbi napokban a bolgár-szerb határon találkozni fognak egymással.

Határidő-üzet.

Budapest, április 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (május)	27 90 —
Buza (októberre)	23 72 —
Rozs (októberre)	18 70 —
Tengeri (májusra)	15 06 —
Tengeri (júliusra)	15 24 —
Zab (áprilisra)	— — —

Bérlét 29 sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 34. előadás.

Nagybecskerek, 1909. évi április hó 29-én:

Török Irma budapesti művésznő V i m a szerepében.

A dolovai nábob leánya.

Színmű 4 felvonásban. — Irtá: Herczeg Ferenc

Holnap, pénteken, 1909. évi április hó 30-án:

C A R M E N.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 49 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csősztelekről: (keskenyvágányú vonal) délután 1 óra 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 59 p.; este 5 óra 43 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 5 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 33 perc.
Csősztelekre: (keskenyvágányú vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

Meghívó.

„A nagybecskereki izraelita nőegylet“
f. évi május 9-én d. u. 4 órakor a hitköz-
ség irodájában

rendes évi közgyűlését

fogja megtartani, melyre az egylet t. c.
tagjai ezenel tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Az évi jelentésnek és zárszámadá-
soknak előterjesztése.
2. A számvizsgáló-bizottság jelentésé-
nek olvasása és a felmentvény megszava-
zása.
3. Az 1909. évi költségvetés megállá-
pítása.
4. Az egylet ellenőrének és választ-
mányának választása.

Nagybecskereken, az 1909. évi április
27-ik napján tartott választmányi ülésből.

Löffler Jónás, titkár. 417-1.1
Winter Katalin, elnöknő.

2763/1909. sz. A nagybecskereki járás főszolgabirójától.

Pályázati hirdetmény.

Járásomhoz tartozó Szerbelemér köz-
ségben megüresedett községi **irnoki állásra**
pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni
kívánókat, hogy az eddigi alkalmaztatásu-
kat igazoló okmányokkal felszerelt kérvé-
nyüket hozzám **f. évi május 20-ig** nyujt-
sák be.

Javadalmazás évi 720 korona fizetés
és 120 korona lakbér.

A választás napja iránt külön fogok
intézkedni.

Nagybecskerek, 1909. évi április 27.

415-3.1 **Lowieser,**
főszolgabíró.

Hirdetmény.

Egyházaskér község határában gya-
korlandó

vadászati jog

6 (hat) évre **f. é. május 15-én d. u. 3 óra-
kor** Egyházaskér községhezánál nyilvános
árverésen bérbe fog adatni.

Feltételek a jegyzői irodában meg-
tekinthetők.

Egyházaskér, 1909. évi április 20.

401-3.2 **Községi előljáráóság.**

**Zuhany-évad
megnyitás.**

A t. közönség szives tudo-
mására hozzuk, hogy a helybeli
gőz- és kádfürdőben a

**zuhany évad május
1-én kezdetét veszi**

és zuhanyidény-jegyek válthatók.

Kérjük a n. é. közönség ez-
utáni szives pártfogását is.

özv. Kovács J. M.-né.

410-3.2

**A világ legtökéletesebb
szépitő szere
a Hajós-féle aradi
Ibolya-Creme.**

402-20.1

Ideális gyorsan tüntet el **szeplőt, májfoltot,
bibireset, bőrvörösséget** és bármely arc-
tisztatlanságot.

Az elegáns hölgyközönségnek kedvence szépitőszere.
A párisi és londoni hygienikus kiállításokon az ösz-
szes kiállított szépitőszerek közül az első díjat nyerte
el. (Diszoklevél a nagy aranyérmekkel.)

Ára egy tégelynek **1 K. Dupla nagyságu tégely 2 K.**
Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; a bevásárlások-
nál csakis Hajós-féle Ibolya-Cremet tessék kérni és
elfogadni.

Kapható a készítőnél:
HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában **ARAD.**
Nagybecskereken: **Melkuhn Dezső** ur
drogneriájában.
továbbá minden nagyobb gyógyszerárában.

WEINBERGER K.

CIPÓÁRUHÁZA

Nagybecskerek, Hunyadi-fő-utca 23.

Tokió szandálok

urak, hölgyek és gyermekek
számára, az egészség fentar-
tására elkerülhetetlen köllék.

Minden gyermek járjon **tokió cipőben.**

266-x.17

Naponta frissen vágott

spárga (Spargel)

Kurländer Imrénél

tűzifarakttár

Korona-utca 585. szám.

419-x.1

**Az Arpád-utcai 637/15. sz.
házban több kisebb és nagyobb**

**lakás
azonnal kiadó.**

Tudakozódni e lap kiadóhivatalá-
ban lehet.

**MÉRLEGKÉPES
KÖNYVELŐ**

elvállal olcsó díjazás mellett
délutáni és esti órákra köny-
velést és irodai munkákat.

**Bővebb felvilágosítással e
lap kiadóhivatala szolgál.**

Valódi brünni szövetek

az 1909 évi tavaszi és nyári időnyra.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férőruhá- hoz (kabát, nad- rág és mellény)	1 szelvény 12 korona
eledező, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvény fekete szalonnához 20 — k. —
szilárd, felöltözéshez, turistaköntény, selyem-
kangaró stb. stb. gyári áron küld a mint meg-
bizható és szolid cég mindenütt ismert posztó-
gyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök, a melyeket a megőrzendő évez. na-
sz. etszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cég-
nél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékeny.
Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.
Minták, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb
rendelésnél is, teljesen iriss árban.

257-40.20

UJ BOR

literje 26 krajcár.

**dr. Brájer Lajos
szőlőjéből.**

**Kapható: ==
Zápolya-utca I. sz.
(a ház mesternél).**

**Ujonan épült
elegáns Parklakás**

4 szoba, előszoba és mellékhelyiségekkel
Villanyvilágítás! Külön bejárat!

Május hó 1-jétől kiadó.

Amerika-városrész, Dr. MIHÁLOVITS Ödön úr villájával
szemben.

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányaikat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi
július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVETETNEK A „TORONTAL“ KIADÓHIVATALÁBAN.